

позитивних мотивів навчально-пізнавальної діяльності студентів і їх ставлення освітнього процесу. Такими умовами можуть виступати: 1) професіоналізм викладача (бажання та вміння навчити); 2) ставлення до студента як до компетентної особистості; 3) сприяння самовизначенню студента, розвиток позитивних емоцій студента; 4) організація навчання як процесу пізнання; 5) використання методів, що стимулюють навчально-пізнавальну діяльність; 6) усвідомлення найближчих та кінцевих цілей навчання; 7) професійна спрямованість навчальної діяльності; 8) доступність змісту навчального матеріалу, що пропонується викладачем на занятті; 9) постійне створення та «підкріплення» ситуації успіху для невпевнених у своїх силах студентів.

В якості подальших досліджень доцільним є емпіричне вивчення факторів підвищення ефективності освітньо-виховного процесу в духовних ВНЗ, які сприяють формуванню і підтримці позитивної мотивації майбутніх священнослужителів.

Список використаних джерел

1. Асмолов А. Г. Культурно-историческая психология и конструирование миров / Асмолов А. Г. – М.: МПСИ, 1996. – 768 с.
2. Занюк С. С. Психология мотивации: навч. посіб. / С. С. Занюк. – К.: Либідь, 2002. – 304 с.
3. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Е. П. Ильин. – СПб.: «Питер», 2000. – 512 с.
4. Концепція вищої духовної освіти Української Православної церкви [Електронний ресурс] / Українська Православна Церква. – Режим доступу до журн.: <http://orthodox.org.ua/article/>.
5. Лагодич М. Духовна освіта в Україні: сучасний стан і перспективи // Актуальні питання релігієзнавчої та богословської думки: Колект. монографія / За ред. В. О. Балуха. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. – С.229–246.
6. Леонтьев А. Н. Потребности, мотивы и эмоции / А.Н. Леонтьев. – М.: Педагогика, 1971. – 279 с.
7. Патяева Е. Ю. Ситуативное развитие и уровни мотивации / Е. Ю. Патяева // Вестник МГУ. – Сер.14. – Психология. – 1983. – №4. – С.23–33.
8. Український педагогічний словник / уклад. С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 375 с.
9. Франк С. Л. Реальность и человек / Сост. П. В. Алексеев; Прим. Р. К. Медведевой / С. Л. Франк. – М.: Республика, 1997. – 479 с.
10. Хьелл Л. Теории личности / Л. Хьелл, Д. Зиглер. – СПб.: Питер Ком, 1998. – 608 с.

References

1. Asmolov A. G. Kulturno-istoricheskaja psihologija i konstruirovanije mirov / Asmolov A. G. – M.: MPSI, 1996. – 768 s.
2. Zanut S. S. Psychologia motyvacii: navch.posib. / S. S. Zanut. – K.: Lybid, 2002. – 304 s.
3. Iljin E. P. Motivacija i motivy / E. P. Iljin. – SPb.: «Piter», 2000. – 512 s.
4. Koncepcija vyschoji duchovnoji osvity Ukrajskojji Pravoslavnojji cerkvy [Elektronnyj resurs] / Ukrajska Pravoslavna Cerkva. – Rezhym dostupu do zhurn.: <http://orthodox.org.ua/article/>.
5. Lahodych M. Duchovna osvita v Ukrajinі: suchasnyj stan i perspektivy // Aktualni pytanna religijeznavchoji na bohoslovskojji dumky: Kolekt. monohrafija / Za red. V. O. Balucha. – Chernivci: Chernivckyy nac. Un-t, 2010. – S.229–246.
6. Leontjev A. N. Potrebnosti, motivy i emociji / A. N. Leontjev. – M.: Pedagogika, 1971. – 279 s.
7. Patajeva E. J. Situativnoje razvitije i urovni motivacii / E. J. Patajeva // Vestnik MGU. – Ser.14. – Psichologia. – 1983. – №4. – S.23–33.
8. Ukrajskyyj pedagogichnyj slovnyk / uklad. S. U. Honcharenko. – K.: Lybid, 1997. – 375 s.
9. Frank S. L. Realnost i chelovek / Sost. P. V. Alekseev; Prym. R. K. Medvedevoj / S. L. Frank. – M.: Respublika, 1997. – 479 s.
10. Chjel L. Teoriji lichnosti / L. Chjel, D. Zigler. – SPb.: Piter-Kom, 1998. – 608 s.

Popovych V. M., PhD, associate professor, Zaporozhye National Technical University (Ukraine, Zaporozhye), popovic.vasil@rambler.ru

Motivational education factors of Orthodox Church's theological system in spiritual higher institutions

In the article the problem of students' education motivation in the spiritual higher institution in the conditions of modernization and reforming of modern system of theological education in Ukraine is updated. The structural and semantic transformations in the system of priests training demand a new and high-quality approaches, which would promote support of positive students motivation to study. That affects the formation of the key competences of theological education: competence in the field of theological knowledge, ethical, social and civic competences. The results of content – analysis of entry's motives into the spiritual university and the main motivational factors of learning are given in article.

Keywords: theological education, competence, motive, motivation, locus of control.

Попович В. М., кандидат філософських наук, доцент, Запорозький національний технічний університет (Україна, Запорозжє), popovic.vasil@rambler.ru

Мотивационные факторы обучения в духовных ВУЗ системы богословского образования православной Церкви

Актуализируется проблема мотивации обучения студентов духовных ВУЗ в условиях модернизации и реформирования современной системы богословского образования в Украине. Структурные и смысловые преобразования в системе подготовки служителей Церкви требуют новых и качественных подходов, которые бы способствовали поддержке позитивной мотивации студентов к учебе, что влияет на формирование ключевых компетентностей богословского образования: компетенций в сфере богословских знаний, морально-этической и социальной/гражданской компетентностей. В статье приведены результаты контент-анализа мотивов вступления в духовные ВУЗ и определены основные мотивационные факторы обучения.

Ключевые слова: богословское образование, компетентность, мотив, мотивация, локус контроля.

УДК 373.5.016:93

Роговенко М. М.,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри філософії права та юридичної логіки,
Національна академія внутрішніх справ
(Україна, Київ), m_rohovenko@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ЛОГІЧНИХ ВМІНЬ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ КУРСАНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ФІЛОСОФСЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Досліджується процес формування логічних вмінь у навчальній діяльності. Показана роль логічних операцій – аналізу, синтезу, порівняння у розвитку творчого мислення курсантів. Розглядається технологія застосування логічних прийомів активізації мисленнєвої діяльності. Формування логічних вмінь сприяє набуттю курсантами навичок аргументовано висловлювати свої думки, здійснювати оціночні судження, виконувати завдання творчого характеру, дозволяє піднятися від репродукції до творчості у професійній діяльності.

Ключові слова: логічні операції, логічні вміння, творча діяльність, інтелектуальний розвиток.

Сьогодні вимагає від курсантів – майбутніх фахівців органів внутрішніх справ творчого підходу до вирішення практичних завдань у професійній діяльності. При цьому на перший план виступають вміння самостійно мислити, генерувати оригінальні ідеї, приймати нестандартні рішення. Однак практика свідчить, що не всі випускники вищих навчальних закладів володіють навичками щодо вирішення проблем у професійній діяльності, мають труднощі у логічному й послідовному викладі думок, їм бракує творчої уяви, ініціативи, винахідливості. Такий стан справ потребує якісно нового підходу до підготовки молоді до життя. Навчившись творити в процесі навчання, випускник вищого навчального закладу без труднощів зможе перенести цей досвід в майбутню професійну діяльність.

Загальні питання творчості досліджувались Г. С. Альтшулером, Д. Б. Богоявленською, Т. Г. Браже, В. М. Кожевниковим, О. Н. Луком, В. О. Моляко, О. І. Клепиковим, І. Т. Кучерявим, А. Т. Шумиліним та ін.

Необхідність формування досвіду творчої діяльності досліджували В. І. Барко, М. І. Снікеев, І. Я. Лернер, В. В. Скаткін, Н. О. Половникова, А. М. Тютюнников, В. О. Левін.

Сучасний підхід до проблеми вивчення творчості вказує на необхідність опори на мисленнєву діяльність, застосування способів її активізації, що є необхідним інструментом в роботі викладача, спрямованим на те, щоб кожен курсант розвивав свої здібності.

Мислення – не тільки пізнавальна, але й комбінаторна, творча діяльність, в результаті якої створюються нові предмети матеріальної та духовної культури людей. Здібність мислити, творити – це величезний дар, отриманий людиною від природи. Психологічна та педагогічна наука стверджують, що цим даром, хоча і в різній мірі, відмічена кожна людина, тому над проблемою розвитку мислення працювали багато вчених – психологів (А. Валлон, Дж. Брунер, Ж. Піаже, Н. Ланге, Б. Ананьев, Л. Виготський, А. Леонт'єв, С. Рубінштейн, Г. Костюк, Н. Менчинська, Б. Теплов).

В своїх роботах А. Валлон [1] особливу увагу приділяв аналізу розвитку сенсомоторного інтелекту і стверджував, що навчання і спеціальні вправи впливають на його розвиток. Дж. Брунер підкреслює, що в процесі засвоєння знань істотною роллю відіграє перехід від конкретного мислення до понятійного. В концепції швейцарського вченого Ж. Піаже інтелектуальний розвиток представлений у вигляді вчення про розвиток логічного мислення у дітей з моменту народження і до підліткового віку [9].

Отже, зарубіжні вчені розглядали мислення з точки зору його внутрішньої організації а також визнавали роль свідомих механізмів організації мислення і управління його процесами.

На цих положеннях ґрунтували свої теоретичні і експериментальні роботи С. Л. Виготський, О. М. Леонт'єв, В. В. Давидов.

П. Я. Гальперін розробив теорію формування і розвитку інтелектуальних операцій, яка отримала назву концепції планомірного формування розумових дій. Він вважає, що важливим у розумовому розвитку людини є поетапне формування розумових дій шляхом їх планомірного переведення із зовнішнього у внутрішній світ. Згідно концепції П. Я. Гальперіна поняття і принципи не просто знаходяться тими, хто навчається, а формуються при вирішенні тих, чи інших завдань як результат активного застосування основних мисленнєвих операцій і розумових дій до визначеного конкретного матеріалу. Зміст планомірного методу за П. Я. Гальперіном складається із трьох частин:

- 1) підсистеми умов правильного виконання нової дії;
- 2) підсистеми умов виховання;
- 3) підсистеми умов засвоєння.

На думку вченого, такий метод дозволяє детермінувати хід і результат формування нових дій і понять, так як зміна одного роду ведучої діяльності другою знаменує собою глибокі якісні зміни свідомості [3].

Психологи доводять, що процес мислення, багаторазово здійснюючись в тій чи іншій сукупності своїх

форм і закономірностей, розвивається до рівня навичок і умінь мислення. Результати мисленнєвої діяльності виступають у вигляді нових знань, нових рішень і творчих побудов, творчої фантазії.

Аналіз літератури свідчить, що процес мислення здійснюється за певними закономірностями, і це завжди змістовний процес. Тобто мислення, на відміну від інших процесів, здійснюється у відповідності з певною логікою. Чим більш повно і детально вивчається ціле в його частинах, а також відношеннях і зв'язках між ними, тим більш глибоко пізнається саме ціле. В структурі мислення важливими логічними операціями, які дозволяють досліджувати будь-яке явище, предмет і т.д., є аналіз, синтез, порівняння. Аналітичне вивчення не є простим перерахуванням всіх елементів цілого в його ознаках і зв'язках між ними. Аналітичне вивчення є завжди цільовим, таким, що йде в певному напрямку.

Метою даної статті є дослідити процес формування логічних вмінь у навчальній діяльності та показати роль логічних операцій – аналізу, синтезу, порівняння у розвитку творчого мислення курсантів.

Суть операції аналізу і синтезу, а також закономірності їх розвитку досліджували В. І. Авраменко, Д. Н. Богоявленський, З. І. Калмикова, М. І. Кондаков, А. А. Люблінська, Н. О. Менчинська, С. Л. Рубінштейн, М. С. Строгович, М. М. Шардаков.

Розкриваючи сутність аналізу, М. М. Шардаков визначає аналіз, як процес цілеспрямованого виділення частин предметів або явищ дійсності в їх ознаках і властивостях, а також їх зв'язків і відношень між ними з метою більш повного і глибокого їх вивчення і тим самим цілісного пізнання цих предметів і явищ [12]. На думку М. С. Строгович, аналіз – це мисленнєве розчленування об'єкта думки на елементи, виділення тих або інших ознак і розгляд кожного з них окремо [11].

Таким чином, обидва визначення підкреслюють головну особливість операції аналізу – розчленування (розкладення, дроблення) предмета (явища, процесу, факту) на складові частини (елементи, сторони, ознаки).

Щоб пізнати предмет, явище, необхідно мисленнєво розкласти його на окремі частини і кожен розглянути і вивчити окремо. Аналіз дає знання про окремі елементи, сторони об'єкту, що вивчається, але не дає знання про об'єкт в цілому. Для отримання такого знання необхідний синтез. Визначаючи зміст поняття синтез, М. І. Кондаков доводить, що синтез – це мисленнєве поєднання частин предмета, розчленованого в процесі аналізу, встановлення взаємодії і зв'язку частин і пізнання цього предмету як єдиного цілого [5].

Психологи стверджують, що в мисленнєвій діяльності людини аналіз і синтез здійснюються в єдності. Зокрема, Н. О. Менчинська підкреслює, що весь аналіз у кожному своєму елементі цілеспрямований, він орієнтований на синтез. У процесі аналізу виділяються основи для синтезу. Отримані в результаті синтезу нові дані знову ж такі піддаються аналізу і знову між ними і уже відомими даними встановлюється зв'язок [6]. Г. Ващенко зазначає, що органічне поєднання аналізу і синтезу надає мисленню конкретного характеру. Але не дивлячись на єдність проходження аналізу й синтезу, переважання однієї або іншої операції в єдиній аналітико-синтетичній діяльності залежить як від індивідуальних особливостей мислення людини, так і від змісту мислення, від мети мисленнєвої роботи [2].

Практика свідчить, що аналізаторські вміння курсантів у своєму розвитку проходять декілька ступенів – від елементарного до більш глибокого, вичерпного. Аналітичне мислення формується переважно в процесі вивчення нового матеріалу і є, на нашу думку, підготовчим етапом до творчого процесу. Зокрема, для розвитку вміння аналізувати, синтезувати велике значення має складання курсантами плану як по тексту, так і на основі цілісного подання матеріалу викладачем. При активізації курсантів на самостійне складання плану під час викладу навчального матеріалу викладачем відбувається інтенсивний процес аналізу: розчленування цілого на частини за істотними ознаками, співставлення і т.д. Розчленування поданого матеріалу на частини, виділення смислових опорних пунктів відіграє вирішальну роль у процесі засвоєння і глибокого проникнення в зміст матеріалу. В тих випадках, коли навчальний матеріал є суворо доказовим, використовуються прийоми спонукання курсантів на самостійні висновки та умовиводи, що сприяє розвитку творчого мислення. Під час складання плану по тексту курсанти оволодівають такими основними поняттями, як смислова частина тексту, головна думка, логічна, граматична форма плану. Вміння володіти цими поняттями сприятиме розвитку творчих здібностей.

Операцію аналізу курсант може проводити і через складання розгорнутого плану при відсутності цілісного тексту. Для цього йому необхідно сконструювати план, використовуючи декілька джерел, визначити головні характеристики, їх послідовність, вибудувати логічний ланцюжок.

Розвитку вміння аналізувати та синтезувати сприяє і конспектування навчального матеріалу та складання тез. Складання конспекту допомагає аналізу, а його наступне використання – характеристиці й оцінці тих явищ, які розглядаються в лекції чи тексті. Опрацювання тексту може відбуватись за таким планом:

- 1) чітко уявити мету роботи з джерелом;
- 2) визначити проблему, яка поставлена автором;
- 3) розподілити текст на «інформаційні одиниці»;
- 4) сформулювати основну думку, вилучену з кожної інформаційної частини;
- 5) співставити основні думки, встановити зв'язки між ними;
- 6) узагальнити вилучену інформацію і зробити висновок.

Одним із засобів, від яких залежить успішність вміння аналізувати і синтезувати, є логічні схеми. Схема – це форма наочного зображення найбільш складних зв'язків, взаємозв'язків, залежностей і взаємозалежностей, внутрішньої логіки, предмета або явища, які вивчаються [7].

Схема є важливим засобом розвитку розумових здібностей курсантів у процесі навчання, а складання схем у процесі вивчення навчального матеріалу активізує їх розумову діяльність, що є запорукою розвитку творчих здібностей. Логічні схеми можуть бути виражені у вигляді таблиць, графічних схем, планів. Зокрема, під час вивчення теми «Історичні типи філософської думки» (період Античності) курсантам може бути запропоновано завдання скласти графічну схему «Модель ідеальної держави Платона». Як різновид логічної схеми може бути і пам'ятка, яка має особливе завдання – визначає мисленнєві кроки, містить вказівки про спосіб діяльності. Одним із засобів розвитку логічних здібностей курсантів

є використання викладачем схематичних планів. Робота над розкриттям реального простору і руху, відображених в умовних знаках навчальної схеми тренує курсантів у блискавичній роботі думки, яка полягає в підставленні під умовні знаки схеми уявлень про історичні події, і навпаки, швидкій мисленнєвій трансформації до умовної схеми. Розвиток цієї здібності має виключне значення в плані всебічної підготовки до творчої діяльності.

Практика доводить, що аналітичне вивчення предметів і явищ зазвичай завершується шляхом порівняння. Порівняння – одне з універсальних засобів логічного мислення, яке є основою всіх методів творчої діяльності. В психологічній літературі наводяться різні визначення порівняння: в одній – головна увага приділяється меті порівняння, в інших – вказується на те, що необхідно зробити, щоб знайти схожі й відмінні ознаки, в третій – робиться акцент на результат порівняння. Напевно, найбільш повним можна вважати визначення, запропоноване М. І. Поспеловим: «Порівняння – це мисленнєва операція, що полягає у встановленні ознак схожості і відмінності між різними об'єктами, якими можуть бути як предмети і явища матеріального світу, так і різні абстракції» [10]. В даному випадку курсанту необхідно буде порівнювати положення, отримані в результаті аналізу, синтезу, із наявними знаннями з метою їх подальшого вивчення (з'ясування умов, причин, властивостей, наслідків, особливостей). Таку діяльність слід розглядати як підготовку до творчості.

В. Ф. Паламарчук зазначає, що порівняння завжди конкретне: має предмет, проводиться з певною метою і передбачає певну послідовність дій. На думку вченого, необхідно дотримуватись певних вимог до об'єктів порівняння:

- 1) порівнювати можна лише однорідні об'єкти, що належать до одного класу і мають певну загальну основу;
- 2) спільне в об'єктах порівняння можна встановлювати лише в тому випадку, коли їх щось відрізняє, встановлювати різницю між ними можна лише за наявності в них певної подібності (схожості);
- 3) об'єкти порівняння необхідно ускладнювати поступово [8].

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що у навчанні порівняння застосовується на всіх етапах: при сприйманні нового матеріалу, його осмисленні, уточненні і збагаченні, систематизації і узагальненні, застосуванні в різних умовах. Зокрема, на етапі сприйняття нових знань порівняння, сформульоване у вигляді логічного чи проблемного завдання, допоможе привернути увагу курсантів до головного у викладі навчального матеріалу викладачем. Порівняння на етапі осмислення знань допомагає встановленню зв'язків з практикою. На основі порівняння здійснюються узагальнення і систематизація. Зокрема, під час осмислення теми «Основна проблематика філософського вчення про буття» курсантам пропонується заповнення таблиці «Порівняльний аналіз трактування загальних антологічних понять у механістичній і релятивістській наукових картинах світу».

За ступенем повноти розрізняють повне і часткове порівняння. Перше вимагає встановлення як подібності, так і відмінності, а друге – тільки подібності і тільки відмінності. В.Ф. Паламарчук вважає, що на етапах сприймання і осмислення матеріалу доцільне часткове порівняння, при узагальненні і систематизації –

повне. Акцентуючи на певній послідовності дій, дослідниця доводить, що починати порівняння слід зі співставлення [8].

Приєм співставлення дозволяє розвивати наступні вміння і навички:

- порівнювати і робити висновки;
- переходити від загального до конкретного;
- давати аргументовану оцінку літературному твору, історичній ситуації;
- робити аналіз і давати оцінку наукових статей в різних формах (реферат, рецензія, стаття, усний виступ);
- викладати матеріал послідовно, логічно;
- критично аналізувати інформацію з різних джерел;
- брати участь в дискусіях, конференціях;
- відстоювати власну точку зору на проблему [4].

Отже, формування логічних вмінь за допомогою таких засобів як складання плану по тексту, аналізу документів, конспектування навчального матеріалу, складання тез, логічних схем, таблиць сприяє набуттю курсантами навичок аргументовано висловлювати свої думки, здійснювати оціночні судження, виконувати завдання творчого характеру, дозволяє піднятися від репродукції до творчості у професійній діяльності.

Розв'язання багатопланової проблеми, якою є проблема розвитку творчого мислення в навчальній діяльності, потребує подальшого дослідження таких аспектів розвитку творчості особи як формування евристичних, комунікативних вмінь та ін.

Список використаних джерел

1. Валлон А. От действия к мысли. Очерки сравнительной психологии. – М.: Изд.-во иностр. лит., 1956. – 238 с.
2. Ващенко Г. Загальні методи навчання: Підручник для педагогів. – Видання перше. – Київ, Українська Видавнича Спілка, 1997. – 441 с.
3. Гальперин П.Я. Актуальные проблемы возрастной психологии. – М.: Изд.-во Моск. ун.-та, 1978. – 177 с.
4. Каптель Н.Ю. Метод сопоставления как способ развития творчества учащихся. // Відкритий урок. – 2002. – 5–6. – С.62–63.
5. Кондаков Н.И. Логика. – М.: Изд.-во АПН СССР, 1951. – С. 136–140.
6. Менчинская Н.А. Проблемы учения и умственного развития школьника. – М.: Педагогика, 1989. – 218 с.
7. Нечепоренко Л.С. Роль схемы в овладении некоторыми учебными приемами / Сборник «Новые исследования в педагогических науках». Вып. VII, 1966.
8. Паламарчук В.Ф. Як виростити інтелектуала. – Тернопіль: «Навчальна книга – Богдан», 2000. – 152 с.
9. Пиаже Ж. Избранные психологические труды. – М.: Просвещение, 1969. – 368 с.
10. Пospelov Н.Н., Пospelov И.Н. Формирование мыслительных операций старшеклассников. – М.: Педагогика, 1989. – 152 с.
11. Стрoгович М.С. Логика. – М.: Политическая литература, 1949. – 362 с.
12. Шардаков М.Н. Мышление школьника. – М.: Учебно-педагогическое издательство Мин. просвещ. РСФСР, 1963. – 255 с.

References

1. Vallon A. Ot deystviya k myslu. Ocherki sravnitel'noy psihologii. – M.: Izd.-vo inostr. lit., 1956. – 238 s.
2. Vashhenko G. Zagal'ni metody navchannya: Pidruchny'k dlya pedagogiv. – Vy' dannya pershe. – Ky' yiv, Ukrayins'ka Vy' davny' cha Spilka, 1997. – 441 s.
3. Galperin P.Ya. Aktualnyie problemyi vozrastnoy psihologii. – M.: Izd.-vo Mosk. un.-ta, 1978. – 177 s.
4. Kaptel N.Yu. Metod sopostavleniya kak sposob razvitiya tvorchestva uchashihsya. // Vidkritiyi urok. – 2002. – 5–6. – S.62–63.
5. Kondakov N.I. Logika. – M.: Izd.-vo APN SSSR, 1951. – S. 136–140.
6. Menchinskaya N.A. Problemyi ucheniya i umstvennogo razvitiya shkol'nika. – M.: Pedagogika, 1989. – 218 s.

7. Nечeporenko L.S. Rol shemy v ovladenii nekotoryimi uchebnymi priemami / Sbornik «Novye issledovaniya v pedagogicheskikh naukah». Vyip. VII, 1966.

8. Palamarчук V.F. Yak vy'rosty'ty' intelektual. – Ternopil': «Navchal'na kny'ga – Bogdan», 2000. – 152 s.

9. Py'azhe Zh. Y'zbrannnye psy'xology'chesky'e trudy. – M.: Prosveshheny'e, 1969. – 368 s.

10. Pospelov N.N., Pospelov I.N. Formirovanie myslitel'nykh operatsiy starsheklassnikov. – M.: Pedagogika, 1989. – 152 s.

11. Strogovich M.S. Logika. – M.: Politicheskaya literatura, 1949. – 362 s.

12. Shardakov M.N. Myshlenie shkol'nika. – M.: Uchebno-pedagogicheskoe izdatel'stvo Min. prosveshch. RSFSR, 1963. – 255 s.

Rohovenko M. M., Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor of Philosophy of Law and the legal logic, National Academy of Internal Affairs, (Ukraine, Kyiv), m_rohovenko@ukr.net

Formation of logical abilities as the basis of creative thinking of cadets in teaching philosophical subjects

The author researches the process of forming logical abilities in the educational activity. The role of logic operations (analysis, synthesis, comparison) in the development of creative thinking of cadets is presented in the article. The use of technology of logical methods of activating mental activity is shown in the study. Formation of logic abilities promotes the mastery of cadets' skills to express their thoughts reasonably, to carry value judgments, to carry out tasks of the creative nature in professional activities.

Keywords: logic operations, logic skills, creativity, intellectual development.

Rohovenko M. M., кандидат педагогических наук, доцент, доцент кафедры философии права и юридической логики, Национальная академия внутренних дел (Украина, Киев), m_rohovenko@ukr.net

Формирование логических умений как основа развития творческого мышления курсантов в процессе обучения философским дисциплинам

Исследуется процесс формирования логических умений в учебной деятельности. Показана роль логических операций – анализа, синтеза, сравнения в развитии творческого мышления курсантов. Рассматривается технология применения логических приемов активизации мыслительной деятельности. Формирование логических умений способствует овладению курсантами навыками аргументировано излагать свои мысли, осуществлять оценочные суждения, выполнять задания творческого характера, позволяет подняться от репродукции к творчеству в профессиональной деятельности.

Ключевые слова: логические операции, логические умения, творческая деятельность, интеллектуальное развитие.

* * *

УДК 94(477)«20»:316.74:37

Січкаренко Г. Г.,
доктор історичних наук, доцент кафедри
англійської філології і філософії мови, Київський
національний лінгвістичний університет
(Україна, Київ), ggs_@ukr.net

ПРОЦЕСИ ФОРМУВАННЯ КОНТИНГЕНТУ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Аналізуються проблеми формування студентського складу у вищих навчальних закладах України. На базі аналізу даних соціологічних досліджень, зокрема проведених автором, виявляються головні фактори впливу на вибір абітурієнтами ВНЗ і надаються рекомендації щодо покращення формування якісного контингенту студентів.

Ключові слова: вища школа, вища освіта, вищі навчальні заклади, абітурієнти, студенти, ЗНО.

Вища освіта належить до основних соціальних інститутів. Високий рівень освіченості населення є важливим чинником, що позитивно впливає на реалізацію прав людини і поступальний розвиток країни. Перманентне реформування вищої освіти, розгортання його нового етапу в Україні, викликає доволі суперечливі процеси в освітній сфері, а також дискусії серед академічної громадськості.